

Justis- og beredskapsdepartementet

8. februar 2017

**HØRINGSUTTALELSE OM ENDRINGER I UTLENDINGSFORSKRIFTEN –
UNDERHOLDSKRAVET I FAMILIEINNVANDRINGSSAKER – SENKING AV
UNDERHOLDSKRAVET OG ENDRING AV ETTÅRSFRIST FOR UNNTAK FOR
FLYKTNINGER**

Viser til høringsnotat av 18. januar 2017 vedrørende overnevnte forskriftsendring. Rettspolitisk forening takker for tilliten som høringsinstans.

1 Om Rettspolitisk forening

Rettspolitisk forening er en uavhengig forening bestående av jurister, studenter i juridiske fag og andre interesserte. Rettspolitisk forening arbeider blant annet for å forsvare rettsstatlige verdier og for å bedre den rettslige situasjonen for sosialt vanskeligstilte grupper.

2 Kort høringsfrist

Forskriftsendringer er omfattet av hovedregelen i utredningsinstruksen punkt 3-3 om høringsfrist på minimum tre måneder, og ikke kortere enn seks uker. Det er ikke begrunnet hvorfor høringsfristen bare er på tre uker i denne saken.

Det samme gjelder den knappe fristen i invitasjonen til det muntlige høringsmøtet som avholdes 2. februar, kun to uker etter at forslagene ble fremlagt.

Hvis disse forslagene blir vedtatt vil de få store velferdsmessige konsekvenser for menneskene de gjelder. Det er derfor viktig at sivilsamfunnet får tilstrekkelig med tid til å avgi hørings svar i saker som dette.

Foreninga er svært kritisk til at fristen for å levere hørings svar er så kort, og oppfordrer departementet til å overholde utredningsinstruksens hovedregel ved fremtidige høringsrunder.

3 Overordnet om integrering

Innvandrings- og integreringsminister Sylvi Listhaug har ved flere anledninger fremhevet

viktigheten av rask deltakelse i arbeidslivet som god integrering.¹ Dette kommer også til uttrykk i Meld. St. 30 (2015–2016), integreringsmeldinga, hvor det står at:

«Regjeringen ønsker ... å føre en integreringspolitikk som legger til rette for at de som får opphold i landet, raskt kan bidra ved å komme ut i arbeid.»

Undersøkelser viser at familiegjenforening for de som får innvilget asyl kan ha betydning for vedkommende sin psykiske helsetilstand.² Dette har sannsynligvis innvirkning på måten en nyankommen innvandrер integreres på. For eksempel er det vanskelig å følge med på opplæringa i introduksjonsprogrammet hvis man bekymrer seg over familiemedlemmers liv og helse i opprinnelseslandet. Det er vanskelig å satse på det norske arbeidslivet før familien kan danne et trygt, felles liv i Norge.

Som et intervjuobjekt i en spørreundersøkelse om familiegjenforening uttalte det:

"Jeg kan ikke tenke før jeg vet om barna mine kan komme".³

Departementet må anerkjenne at retten til familiegjenforening må satses på som et ledd i integreringspolitikken, og ikke stadig kuttes.

3 Nye regler om fristavbrytelse

Det er store fordeler med å registrere søknad på nett, men tre måneder er for kort, særlig i kombinasjon med den nye seks månedersfristen som omtales nedenfor. Så lenge ettårsfristen for oppmøte på ambassaden heller ikke fjernes, vil reglene være til ugunst for fylkninger og deres familie. Foreninga kan ikke støtte forslaget.

Departementet fremholder at innføring av tremånedersfrist med fristavbrytelse med nettsøknad harmonerer med svensk og finsk rett. Det er uriktig, ettersom ingen av landene opererer med en ettårsfrist for oppmøte på ambassaden. Dansk rett stiller heller ingen vilkår for søknadstidspunkt og oppmøte. Endringene medfører med andre ord at Norge får nordens strengeste regler på dette punktet. Endringene innebærer ingen harmonisering med nordisk rett.

Ettårsfristen må fjernes

Rpf tillater seg å minne om at det ofte er mange måneders ventetid på ambassadene. I tillegg, særlig der hvor tettheten av norsk representasjon er lav, for eksempel i Somalia, blir familiemedlemmene tvunget på flukt over bevoktede landegrensene på vei til nærmeste ambassade. Blant de praktiserende advokater og rettshjelpere på dette feltet er det ikke uvanlig å høre at familiemedlemmer har blitt fengslet på grensa og dermed går glipp av ettårsfristen. Ettersom forsinkelse på grunn av disse forhold vanskelig lar seg bevise fordi landets

¹ For eksempel (lastet ned 29. januar 2017) <http://www.aftenposten.no/norge/politikk/Fembarnsmor-fra-Somalia-er-Sylvi-Listhaugs-drommeinnvandrer-10734b.html>

² Se artikkel med referanser (lastet ned 29. januar 2017) http://www.psykologtidsskriftet.no/index.php?seks_id=5746&a=3

³ " 'Du vet hvor viktig familie er?' Hvordan og i hvilken grad ivaretas retten til familiegjenforening for en person som har fått innvilget asyl i Norge?" av Hanna Buer, publisert i Jussbuss' stensilserie nummer 132.

fengselsvesen mangler notoritet, pleier ikke utlendingsmyndighetene å gi unntak.

Denne fristen kan ikke opprettholdes. Rettspolitisk forening anmoder departementet på det sterkeste om å fjerne ettårsfristen.

Søknadsgebyr

At søknadsgebyret har blitt oppjustert til fra det allerede høye 5900 kroner til 8000 kroner vitner om urealistiske forventninger til betalingsevnen til personer som nettopp har fått innvilget asyl i Norge. Det mye omtalte «lommepengesatsen» for personer i ordinære mottak med fri kost er 750 kroner i måneden.⁴ Dermed er det svært vanskelig å spare penger før man eventuelt starter på introduksjonsprogram. Introduksjonsstøtten er kun på 2G, er skattepliktig, og skal sikre inntekt og alminnelige husholdningsutgifter.

Foreninga anmoder derfor om at det innføres fritak for søknadsgebyr når referansepersonen har kommet til Norge som flyktning. Subsidiært må søknadsgebyret tilbakeføres til 5900 kroner.

Komplisert regelverk uten fri rettshjelp

Departementet legger nå opp til tre ulike frister på henholdsvis tre, seks og tolv måneder. For søkeren vil det være krevende å navigere mellom disse fristene med ulike vilkår og rettslige virkninger knyttet til seg. Vi frykter at fristene kan føre til uheldige misforståelser mellom utlendingsmyndighetene og søkeren når utlendingsmyndighetene skal utøve sin veiledningsplikt. Dagens regler for familieinnvandring er allerede detaljerte og utilgjengelige – særlig for en nyankommen flyktning med svake norskkunnskaper.

Derfor er det særlig uheldig at det ikke gis fri rettshjelp fra det offentlige i saker om familieinnvandring. Fri rettshjelpsordninga er et viktig velferdsgode, og skal ivareta reell rettsikkerhet i saker av stor personlig og velferdsmessig betydning, jf lov om fri rettshjelp § 1. Det er klart at familieinnvandringssaker er av en slik art. Dersom noen av de overnevnte endringene blir innført bør departementet samtidig innføre fri rettshjelp, for å sikre forsvarlig rettssikkerhet.

Tremånedersfristens start

Foreninga støtter forslaget om at fristen på tre måneder først begynner å løpe ved *kunngjøring* av vedtaket. Det er en klar rettsikkerhetsmangel at dagens regelverk har en frist som begynner å løpe før parten gjøres kjent med sin oppholdsstatus.

4 Tilbakeføring av underholdskrav

Rettspolitisk forening støtter tilbakeføringa av underholdskravet, men fremholder at det fremdeles kommer til å være krevende for de fleste nyankomne å innfri et underholdskrav på 253 704 kroner.

Et vanlig problem, som går utover integreringa, er at deltakere på introduksjonsprogram må se seg nødt til å ta lavtlønnet kvelds- og nattarbeid samtidig som man går på introduksjonsprogram på dagtid. Slike strukturelle utfordringer bør unngås.

⁴ RS 2008-035 punkt 4.1.

Eventuelle spørsmål kan rettes til styremedlemmene Marthe Engøy og Hanne Hareide Skårberg, som nås på e-post styret2@rpf.no eller telefonnummer 915 19 746.

Med vennlig hilsen,
for Rettspolitisk forening,

Marthe Engøy og Hanne Hareide Skårberg,
Styremedlemmer